

**STRATEGI TANYA-JAWAB DALAM BILIK DARJAH:
SATU ANALISIS PRAGMATIK**

WOON CHEE CHEE

**FAKULTI BAHASA DAN LINGUISTIK
UNIVERSITI MALAYA
KUALA LUMPUR**

2010

**STRATEGI TANYA-JAWAB DALAM BILIK DARJAH:
SATU ANALISIS PRAGMATIK**

WOON CHEE CHEE

**DISERAHKAN KEPADA FAKULTI BAHASA DAN LINGUISTIK
UNIVERSITI MALAYA,
UNTUK MEMENUHI KEPERLUAN BAGI
IJAZAH SARJANA LINGUISTIK**

2010

ABSTRAK

Kajian ini merupakan satu analisis pragmatik terhadap penggunaan bahasa Melayu dalam konteks tanya-jawab di bilik darjah. Fokus kajian ini bertumpu pada strategi tanya-jawab utama yang digunakan oleh para pensyarah dan pelajar-pelajar Politeknik Ungku Omar dalam lima sesi pengajaran dan pembelajaran yang telah disampelkan. Dalam laporan penyelidikan ini khususnya dikemukakan beberapa urutan tanya-jawab yang ternyata unik daripada keseluruhan data untuk dianalisis berdasarkan syarat kesesuaian Searle (1969) dalam Teori Lakuan Bahasa. Penyelidik menggunakan kaedah pemerhatian, catatan dan rakaman audio untuk mengumpul data kajian. Sebanyak lima sesi pengajaran dan pembelajaran Pendidikan Moral telah dirakam sebagai data dan ditranskripsikan berdasarkan konvensyen transkripsi Jefferson (1984). Analisis data dilakukan secara kualitatif dan kuantitatif. Dapatan yang diperolehi menunjukkan bahawa terdapat tujuh jenis strategi bertanya utama yang digunakan oleh pensyarah dan empat jenis strategi bertanya utama yang digunakan oleh pelajar. Bagi kategori strategi menjawab, diperlihatkan bahawa pensyarah menggunakan sebanyak tiga jenis strategi utama dan pelajar menggunakan lima jenis strategi utama. Kajian menunjukkan wujudnya kepelbagaian lakuan bahasa pertanyaan dalam urutan tanya-jawab yang dihasilkan oleh para pensyarah dan pelajar-pelajar, antaranya termasuklah permintaan, ajakan, pengesahan dan nasihat. Sementara itu, lakuan bahasa jawapan juga boleh berupa persetujuan, penolakan dan tindakan bukan verbal. Secara keseluruhan dapat disimpulkan bahawa, kajian ini memperlihatkan bagaimana para pensyarah dan pelajar-pelajar mempraktikkan strategi tanya-jawab tersendiri dalam konteks situasi bilik darjah.

ABSTRACT

This study analyzed pragmatically on the usage of Malay Language in classrooms' question-answer contexts. The study focused on main question-answer strategies used by the lecturers and the students of Ungku Omar Polytechnic during five sampled sessions of teaching and learning. This research report explicitly revealed some significantly unique sequences of question-answer throughout the whole data, to be analyzed based on Searle's felicity conditions specified in the Speech Act Theory (1969). The methodology of observation, note-jotting, and audio recordings were used to gather data in the study. Five sessions of teaching and learning in Pendidikan Moral were recorded and transcribed based on Jefferson's transcript notation (1984). Data was analyzed qualitatively and quantitatively. Findings obtained revealed that there were seven main types of questioning strategies used by the lecturers whereas four main types of questioning strategies were used by the students. In the category of answering strategies, the findings showed three main types of strategies used by the lecturers whereas five main types of strategies were used by the students. The study revealed that a variety of questioning speech acts does exist in question-answer sequences generated by the lecturers and the students, namely request, offer, affirmation, and advice. Meanwhile the speech acts of answering could be in the forms of agreement, rejection, and non-verbal actions. In conclusion, this research shows how the lecturers and the students have performed peculiar question-answer strategies in classroom situation contexts.

PENGHARGAAN

Sesungguhnya saya bersyukur kepada Tuhan yang maha mulia kerana membolehkan saya menyempurnakan laporan penyelidikan ini. Ribuan ucapan terima kasih dikalungkan khusus buat Dr. Thilagavathi Shanmuganathan, selaku penyelia saya yang banyak memberi tunjuk ajar dan motivasi idea sepanjang menyiapkan laporan penyelidikan ini.

Penghargaan dan ucapan terima kasih yang tidak terhingga juga ditujukan kepada Pusat Penyelidikan Dan Pembangunan Politeknik & Kolej Komuniti, Jabatan Pengajian Politeknik & Kolej Komuniti, dan Politeknik Ungku Omar kerana memberi kebenaran untuk melaksanakan kajian ini.

Setulus ingatan khas buat Pn. Nor Resom Binti Buyong dan semua kakitangan di Jabatan Pengajian Am, Politeknik Ungku Omar. Laporan penyelidikan ini tidak akan terhasil tanpa kerjasama dan sokongan kalian.

Penghargaan paling istimewa dirakamkan kepada ahli keluarga tercinta, atas segala kasih sayang dan kesabaran yang kalian curahkan, telah menjadi perangsang dan penguat semangat untuk menyiapkan laporan penyelidikan ini.

Tidak lupa juga saya ingin merakamkan terima kasih kepada semua pihak yang terlibat secara langsung atau tidak langsung sehingga terhasilnya laporan penyelidikan ini. Segala jasa baik dan sumbangan yang dihulurkan amat saya hargai. Semoga jasa baik kalian diberkati dan dibalas oleh Tuhan.

ISI KANDUNGAN

	Muka surat
Abstrak	iii
Abstract	iv
Penghargaan	v
Isi Kandungan	vi
Senarai Rajah	xi
Senarai Jadual	xii
Senarai Singkatan	xiii
BAB 1 PENGENALAN	1
1.1 Latar Belakang Kajian	1
1.2 Pernyataan Masalah	1
1.3 Objektif Kajian	3
1.4 Persoalan Kajian	4
1.5 Kepentingan Kajian	7
1.6 Skop dan Limitasi Kajian	8
1.7 Pentakrifan Istilah	8
BAB 2 SOROTAN LITERATUR	10
2.1 Pengenalan	10
2.2 Konsep-konsep Berkaitan	10
2.2.1 Strategi Tanya-jawab Dari Perspektif Pragmatik	10
2.2.2 Interaksi Bilik Darjah	11
2.2.3 Bertanya	13
2.2.4 Sistem Ayat Tanya	15

2.2.4.1	Ayat Tanya Tertutup	15
2.2.4.2	Ayat Tanya Terbuka	16
2.2.5	Fungsi-fungsi Pertanyaan	16
2.2.6	Struktur Pertukaran	18
2.3	Kajian-kajian Lepas	21
2.3.1	Konsep Pertanyaan Berdasarkan Teori Lakuan Bahasa	21
2.3.2	Tanya-jawab Dalam Bilik Darjah	25
2.4	Kesimpulan	33
BAB 3	METODOLOGI PENYELIDIKAN	34
3.1	Pengenalan	34
3.2	Kerangka Teori	34
3.3	Responden Dan Persampelan	39
3.4	Instrumen Penyelidikan	40
3.5	Pelaksanaan Penyelidikan	42
3.6	Reka bentuk Penyelidikan	42
3.7	Penganalisan Data	43
3.8	Kesimpulan	44
BAB 4	DAPATAN DAN PERBINCANGAN	45
4.1	Pengenalan	45
4.2	Analisis Statistik Data	45
4.2.1	Analisis Transkripsi 1	45
4.2.2	Analisis Transkripsi 2	46
4.2.3	Analisis Transkripsi 3	47
4.2.4	Analisis Transkripsi 4	48

4.2.5	Analisis Transkripsi 5	49
4.2.6	Analisis Keseluruhan Pertanyaan Pensyarah	50
4.2.7	Analisis Keseluruhan Pertanyaan Pelajar	51
4.3	Konsep Pertanyaan Dalam Bilik Darjah	52
4.3.1	Pertanyaan Tertutup	53
4.3.2	Pertanyaan Terbuka	53
4.4	Variasi Lakuan Bahasa Dalam Urutan Tanya-Jawab	54
4.4.1	Pertanyaan sebagai permintaan dan ajakan	54
4.4.2	Pertanyaan sebagai permintaan dan pernyataan	58
4.4.3	Pertanyaan sebagai permintaan dan nasihat	63
4.5	Rumusan Dapatan Kajian	70
4.6	Strategi Tanya-Jawab Dalam Bilik Darjah	70
4.7	Strategi Tanya-Jawab Oleh Pensyarah	71
4.7.1	Strategi Bertanya	71
4.7.1.1	Kesantunan	71
4.7.1.2	Memanggil Nama	72
4.7.1.3	Pengulangan	73
4.7.1.3 (a)	Pengulangan: Sendiri	73
4.7.1.3 (b)	Pengulangan: Gema	74
4.7.1.3 (c)	Pengulangan: Parafraza	75
4.7.1.4	Pengalihan Kod	76
4.7.1.5	Contoh	78
4.7.1.6	Penggunaan 'Ok'	78
4.7.1.7	Penggunaan 'Hah'	79
4.7.2	Strategi Menjawab	80
4.7.2.1	Jawapan Dalam Bentuk Pertanyaan	80

4.7.2.2	Penggunaan ‘Ah’ dan Partikel ‘Lah’	82
4.7.2.3	Respons Bukan Verbal	83
4.8	Strategi Tanya-Jawab Oleh Pelajar	84
4.8.1	Strategi Bertanya	84
4.8.1.1	Pengulangan	84
4.8.1.1 (a)	Pengulangan: Sendiri	84
4.8.1.1 (b)	Pengulangan: Gema	85
4.8.1.1 (c)	Pengulangan: Parafasa	86
4.8.1.2	Contoh	87
4.8.1.3	Penggunaan ‘Ok’	88
4.8.1.4	Penggunaan ‘Hah’	88
4.8.2	Strategi Menjawab Oleh Pelajar	89
4.8.2.1	Respons Minimal	89
4.8.2.2	Respons Bukan Verbal	90
4.8.2.3	Pengulangan Ujaran	90
4.8.2.4	Melengah Masa	91
4.8.2.5	Menjalin Kemesraan	94
4.9	Kesimpulan	95
BAB 5	PENUTUP	97
5.1	Pengenalan	97
5.2	Implikasi Kajian	98
5.3	Kesimpulan	100
5.4	Cadangan untuk kajian lanjutan	101

BIBLIOGRAFI	102
LAMPIRAN A : Simbol Transkripsi	106
LAMPIRAN B1 : Transkripsi 1	107
LAMPIRAN B2 : Transkripsi 2	115
LAMPIRAN B3 : Transkripsi 3	127
LAMPIRAN B4 : Transkripsi 4	140
LAMPIRAN B5 : Transkripsi 5	152
LAMPIRAN C : Surat Kelulusan Menjalankan Kajian Di Politeknik	166

SENARAI RAJAH

		Muka surat
Rajah 3.1	Struktur tanya-jawab dengan pelbagai kemungkinan makna	39
Rajah 4.1	Kekerapan Pertanyaan (Transkripsi 1)	46
Rajah 4.2	Kekerapan Pertanyaan (Transkripsi 2)	47
Rajah 4.3	Kekerapan Pertanyaan (Transkripsi 3)	48
Rajah 4.4	Kekerapan Pertanyaan (Transkripsi 4)	49
Rajah 4.5	Kekerapan Pertanyaan (Transkripsi 5)	50
Rajah 4.6	Purata Pertanyaan Pensyarah	51
Rajah 4.7	Purata Pertanyaan Pelajar	51

SENARAI JADUAL

		Muka surat
Jadual 2.1	Interaksi Bilik Darjah	12
Jadual 2.2	Tujuan Pertanyaan	14
Jadual 4.1	Kekerapan Pertanyaan (Transkripsi 1)	45
Jadual 4.2	Kekerapan Pertanyaan (Transkripsi 2)	46
Jadual 4.3	Kekerapan Pertanyaan (Transkripsi 3)	47
Jadual 4.4	Kekerapan Pertanyaan (Transkripsi 4)	48
Jadual 4.5	Kekerapan Pertanyaan (Transkripsi 5)	49
Jadual 4.6	Pertanyaan Pensyarah	50
Jadual 4.7	Pertanyaan Pelajar	51

SENARAI SINGKATAN

- LB : Lakuan Bahasa (*Speech Act*)
- L : Pensyarah (*Lecturer*)
- S : Pelajar-pelajar (*Students*)
- SP : Struktur Pertukaran (*Structures of Exchange*)
- QT : Ayat Tanya Tertutup (*Closed-ended Question*)
- QB : Ayat Tanya Terbuka (*Open-ended Question*)